

Przejrzystość polityki pieniężnej

Autorzy: Violetta Kałuzińska

Znaczenie przejrzystości w polityce pieniężnej od lat 90. ubiegłego wieku systematycznie wzrasta, co przypisuje się wymogom demokracji, rosnącej roli rynków finansowych, a także – a może przede wszystkim – docenieniu roli oczekiwań uczestników rynku w mechanizmie transmisji impulsów monetarnych do sfery realnej gospodarki. Banki centralne państw Europy Środkowej również zdają się dostrzegać korzyści płynące z prowadzenia polityki pieniężnej w sposób jasny i zrozumiały dla otoczenia gospodarczego, gdyż – wzorem wiodących banków centralnych na świecie – znacznie zwiększyły zakres udostępnianych informacji oraz wykształciły nowe podejście do komunikacji społecznej.

Przyjęte przez nie strategie komunikacyjne doprowadziły jednak do wypracowania różnych standardów przejrzystości instytucjonalnej, które ewoluowały w trakcie badanego okresu; żaden też nie respektuje pełnych wymogów stawianych przejrzystemu prowadzeniu polityki pieniężnej. Jednocześnie zwracają uwagę liczne podejmowane przez nie inicjatywy, mające na celu zwiększenie przejrzystości behawioralnej, tj. poprawę relacji i stopnia zrozumienia pomiędzy instytucjami, na barkach których spoczywa ciężar odpowiedzialności za prowadzenie polityki pieniężnej, a otoczeniem gospodarczym. Poprawie stopnia społecznego zrozumienia dla procesów zachodzących w polityce pieniężnej służą wszelkie działania o charakterze edukacyjno-informacyjno-wydawniczym, skierowane do mocno zróżnicowanych grup odbiorców.

O tym, dlaczego tak istotne jest z punktu widzenia skuteczności realizacji polityki pieniężnej, aby obydwie strony komunikacji cechowała „jednolitość pojmowania”, oraz jakie wysiłki podejmują banki centralne Polski, Czech, Słowacji, Węgier i Rumunii, aby sprostać wyzwaniu zwiększania przejrzystości swoich działań, jak i o istocie oraz rodzajach przejrzystości, traktuje niniejsza publikacja. Wykorzystując indeks stworzony przez P. Geraats i S. Eijffingera, autorka dokonała analizy porównawczej przejrzystości instytucjonalnej pięciu banków centralnych Europy Środkowej oraz banków centralnych Nowej Zelandii, Wielkiej Brytanii i Szwecji, reprezentujących państwa uprzemysłowione o ugruntowanej pozycji banku centralnego. Ocenie podlegał stopień przejrzystości polityki pieniężnej na każdym z wyróżnionych etapów procesu decyzyjnego oraz jego zmiany w czasie. Analizę poprzedza krótka charakterystyka banków centralnych w każdym z omawianych krajów – sposób prowadzenia polityki pieniężnej stanowi tło dla analizy zaobserwowanych zmian wskaźnika przejrzystości.

Spis treści:

Wstęp 7

Rozdział 1

Wyzwania współczesnej polityki pieniężnej 13

- 1.1. Zmiany roli, funkcji i zakresu działania banku centralnego 13
- 1.2. Banki centralne wobec kryzysu w światowym systemie finansowym 18
- 1.3. Strategia BCI 26
 - 1.3.1. Istota strategii bezpośredniego celu inflacyjnego 27
 - 1.3.2. Zalety i wady strategii bezpośredniego celu inflacyjnego 30

Rozdział 2

Przejrzystość polityki banku centralnego 33

- 2.1. Istota i rodzaje przejrzystości 35
- 2.2. Determinanty przejrzystości 43
- 2.3. Konsekwencje prowadzenia przejrzystej polityki pieniężnej 48
- 2.4. Związek przejrzystości polityki pieniężnej z niezależnością, wiarygodnością i odpowiedzialnością demokratyczną 55
 - 2.4.1. Przejrzystość a niezależność 55
 - 2.4.2. Przejrzystość a wiarygodność 57
 - 2.4.3. Przejrzystość a odpowiedzialność demokratyczna 59

Rozdział 3

Przejrzystość w badaniach i praktyce 65

- 3.1. Przejrzystość w literaturze teoretycznej 65
- 3.2. Przejrzystość w literaturze empirycznej 68
- 3.3. Pomiar przejrzystości polityki pieniężnej 73
 - 3.3.1. Mierniki przejrzystości instytucjonalnej 74
 - 3.3.2. Mierniki przejrzystości behawioralnej 82

Rozdział 4

Ocena przejrzystości polityki pieniężnej wybranych krajów uprzemysłowionych 87

- 4.1. Charakterystyka banków centralnych wybranych krajów uprzemysłowionych – liderów przejrzystości 87
 - 4.1.1. Bank Szwecji – Sveriges Riksbank 87
 - 4.1.2. Bank Anglii – Bank of England 89
 - 4.1.3. Bank Rezerw Nowej Zelandii – Reserve Bank of New Zealand 90
- 4.2. Podstawy metodyczne badania przejrzystości 95
- 4.3. Przejrzystość polityki pieniężnej w wybranych krajach uprzemysłowionych – analiza porównawcza wyników 98
 - 4.3.1. Przejrzystość polityczna 98
 - 4.3.2. Przejrzystość ekonomiczna 99
 - 4.3.3. Przejrzystość proceduralna 100
 - 4.3.4. Przejrzystość prowadzonej polityki 101
 - 4.3.5. Przejrzystość operacyjna 102
- 4.4. Wnioski 104

Rozdział 5

Ocena przejrzystości polityki pieniężnej wybranych banków centralnych Europy Środkowej 107

- 5.1. Ramy polityki pieniężnej banków centralnych Polski, Czech, Słowacji, Węgier i Rumunii 107
 - 5.1.1. Narodowy Bank Polski 108
 - 5.1.2. Narodowy Bank Czech 110
 - 5.1.3. Narodowy Bank Słowacji 112
 - 5.1.4. Narodowy Bank Węgier 113
 - 5.1.5. Narodowy Bank Rumunii 115
- 5.2. Podstawy metodyczne badania przejrzystości 121
- 5.3. Analiza porównawcza wyników badań nad przejrzystością polityki pieniężnej krajów E-5 121
 - 5.3.1. Przejrzystość polityczna 122

5.3.2. Przejrzystość ekonomiczna	124
5.3.3. Przejrzystość proceduralna	127
5.3.4. Przejrzystość prowadzonej polityki	130
5.3.5. Przejrzystość operacyjna	132

Wnioski 135

Zakończenie 147

Bibliografia 151

Spis tabel 161

Spis schematów 163

Spis wykresów 165